

שמעתא למיקתא

הלכות מצויות לימי בין המצרים (א)

בשעת הנהיגה

הנוהג במכונית וכדו' וצריך ליווי מוזיקה על מנת שלא לירדם וכדומה רשאי לשמוע, על מנת למנוע הסכנה הכרוכה בזה. [דלא גרע מהא דכתב המ"ב (סי' תקס ס"ק יג), עיי"ש, והכא קיל טפי דאיכא חשש סכנה. ועיי' משי"כ לקמן לענין קייטנות לילדים].

לצורך התעמלות מטעמי בריאות

מי שזקוק ביותר לעשות התעמלות מטעמי בריאות ולצורך כך צריך לשמוע זמר, בעת הצורך הדבר מותר, בתנאי שאינו עושה לשם הנאה כלל. [כן שמענו בשם הגרש"ז אולמן שליט"א ע"פ המ"ב (סי' תקס ס"ק יג). ועיי' לקמן לענין שירה בקייטנות].

כשאינו מכון לשמוע

השומע כלי זמר בעל כרחו כגון באוטובוס וכדו' אינו עובר איסור ואינו צריך לאטום אזניו שהרי אינו מתכוין להנות. [עיי' בשו"ע (יו"ד סי' קמב סעי' ו), רמ"א (שם) ושו"ך (סי' לד). ושו"ר שכן פסק הגר"ח"ק שליט"א (קרא עלי מועד פ"ב אות ה בתיקונים)].

צלצל פלאפון

מכשיר פלאפון שמצלצל מסוג השירים העשויים להביא לידי ריקוד, ראוי להחליפם בימים אלו בצלצול שלא מביא לידי ריקוד. [ולכאורה אין חיוב בזה כיון שאינו צלצל המיועד לשמח, אלא לסימן שמתקשרים אליו, ומי"מ ראוי להחליפם כיון שיש בזה משום קצת שמחה, והכל לפי הענין. ופעמים שמפעילים שיר עבור המתקשר כדי להנעים ההמתנה (שיחה ממתניתה), ולכאורה גם שיר זה אין בעל הקו חייב להחליפו כי אין מטרת השיר לשם ריקוד כלל אלא להנעים המתנה. ועיי' לקמן לענין סיפורים המשולבים עם קצת שירים ושירה בקייטנות].

מוזיקת רקע (בחנויות וכדו')

במקומות שמפעילים מוזיקה להנעים ההמתנה והקניה של הלקוחות (כמו שמצוי בחנויות וכדו' או בטלפון עד קבלת השירות), ראוי שיפעילו בימים אלו מוזיקה שאינה מסוג השירים עשויים להביא השומעים לידי ריקוד. [עיי' משי"כ בהערה דלעיל].

סעודת מצוה (ברית מילה, פדיון הבן, בר מצוה וכדו')

יש אומרים שבסעודת מצוה הנערכת בימי בין המצרים מותר להשמיע שירים המלווים בכלי נגינה. [שכנה"ג (סי' תקנא הגב"י אות ג) לענין ברית מילה. וכן פסק החיים שאל (לחיד"א סי' כא). ובשו"ת חיים שאל (ח"א סי' כא) שמנהג הספרדים להקל בזה. ועיי' באבני ישפה (או"ח סי' קיב)]. ויש מחמירים. [סידור היעב"ץ ואף בסעודת מילה אוסר. והביאו היפה להל' (ח"ב סי' תקס אות ז). וכן בא"ר (ס"ק כו) כת' דאין ליקח מנגנים לשם סעודת מצוה בימים אלו. וכן פסק הגרשי"א זצ"ל (תורת המועדים ס"ה אות ג) לענין סעודת בר מצוה, ברית מילה וכדומה]. ומכל מקום אף לשיטתם מותר לשיר בפה אלא שגם בזה ימעטו מהרגילות. [הגרשי"א זצ"ל (שם)]. ולמעשה מנהג בני אשכנז להחמיר בזה. [הגר"ח"ק שליט"א (יד לבין המצרים פ"ז הגה א)]. ובני ספרד הנוהגים היתר יש להם על מה שיסמוכו. [כח"ח (סי' תקנא אות מ)].

מסיבת תנאים

מותר לעשות מסיבת תנאים (ללא סעודה אלא באכילת מיני מרקחת). [מ"ב (ס"ק טז)]. ובאופן זה מותר לשיר אף שירי שמחה, אבל אסור לרקוד. [הגרשז"א זצ"ל (שם פ"ד אות ד)].

קבלת חתן בשירה כנהוג בשיבות

קבלת חתן בשירה וכו' כנהוג בשיבות הקדושות בשאר ימות השנה, לא ישירו במחיאית כפים וכדו', שלא לבוא לידי ריקוד. [הגרשז"א זצ"ל (שם פ"ד הגה ו). ואפשר שאף המחמירים בשירה בפה ברבים כמבואר לעיל יודו כאן דאיכא צורך מצוה קצת].

שבע ברכות

יש מתירים בסעודת של ז' ימי המשתה ריקודים וכלי שיר. ויכול כל אדם להיות שם ולשמוח בשמחתם [בעל האג"מ (משנה הלכות ח"ו רס"י קט) והמשנה הלכות (ח"ו רס"י קט)]. ויש אומרים שמותר ריקודין, אבל יש להמנע מכלי שיר. [הגר"ח"ק שליט"א (יד לבין המצרים פ"ז הגה יד). וכן הביא במשנה הלכות (שם) סוברים כן. ודעת השבט הלוי (ח"ג סי' קנו וח"י סי' פא אות ב) דאין לעשות תזמורת וריקודין].

אחר קידוש לבנה

יש אומרים שמותר לרקוד ולזמר "טובים מאורות" אחר קידוש לבנה אף בימים אלו (לנוהגים לקדשה לפני ת"ב או לליל עשירי באב). [הגרשי"א זצ"ל (שערי נחמה שי"ג פ"ו אות יא)] וכן המנהג. [הגר"ח"ק שליט"א (אשי ישראל תשובה שם)]. ויש אומרים שלא נוהגים כן. [הגרשז"א זצ"ל (הליכ"ש תפלה פט"ו הגה יד)]. ולמעשה כל אחד ינהג לפי מנהג מקומו. ולענין מוצאי תב"א נדחה עיין עוד להלן.

הכנסת ספר תורה

יש להימנע מלערוך הכנסת ספר תורה בתשעת הימים אפילו ללא תזמורת אלא בשירה בפה בלבד, ואם יש טעם לעשותה דוקא בימים אלו, אם שרים רק בפה שרי. [הגרשי"א זצ"ל (ישא יוסף או"ח ח"ג סי' קלט)].

לנגן בבית המשתה (לצורך פרנסה)

ישראל שפרנסתו בכלי זמר אצל עכו"מ בבית המשתה (וכן הדין לצורך בן ספרד הנוהג היתר להתחתן בימים אלו), מותר לו לנגן, משום שהוא לצורך פרנסתו. ומכל מקום אין להקל אלא מי"ז בתמוז עד ר"ח. [ביאור הלכה (סי' תקנא ד"ה ממעטים)].

- מנהגי אבלות -

תחילת מנהגי האבילות (מי"ז תמוז בלילה או ביום)

מנהגי האבילות של בין המצרים יש אומרים שמתחילים בי"ז בתמוז בלילה. [חיים שאל (ח"א סי' כד), הגרי"ק זצ"ל (ארחות רבנו ח"ב עמ' קצו אות ו) ואור לציון (ח"ג פכ"ה אות ג). ובא"א מבוטשאטש (סי' תקנא) מסתפק האם מנהגי האבילות מתחילים מבין השמשות או מהלילה. ועיין עוד בזה במועד"ק וזמנים (ח"ח ססי' ג) ובצ"ח (ח"י סי' כז)]. ויש מי שאומר שמתחילין מהיום (ולא מהלילה). [אג"מ (או"ח ח"א סי' קסח וח"ג ססי' ק). וכן הביא בשערים המצוינים בהלכה (סי' קכב אות א)]. והעיקר כדעה הראשונה [שבט הלוי (ח"ח סי' קסח) ועוד]. ולצורך נישואים נוהגים לעשות החופה לפני השקיעה קודם ליל י"ז בתמוז, ובאופן זה מותר אף לעשות הסעודה בליל התענית. [הגר"ח"ק שליט"א (יד בבין המצרים עמ' יד הגהות יא-יב)].

נישואים

מנהג שלא לישא אשה בימים אלו

בני אשכנז נוהגים להחמיר שאין נושאים נשים מי"ז בתמוז עד אחר ט' באב. [מ"א (סי' תקנא סעי' ב)]. והטעם שנהגו להחמיר בזה כי לא מסמנא מילתא (אבל מעיקר הדין אין איסור). [מ"ב (ס"ק יד)].

אולם בני עדות המזרח נוהגים להחמיר מראש חודש אב. [שו"ע (סי' תקנא סעי' ב) ואור לציון (ח"ג פכ"ה אות א)]. ואמנם יש קהילות מבני ספרד שנהגו כדעת הרמ"א שלא לישא אשה מי"ז בתמוז. [בן איש חי (דברים אות ד) ואור לציון (שם בהגה)]. ומנהג הספרדים בארץ ישראל להקל. [אור לציון (שם בהגה)].

מחזיר גרושתו

להחזיר גרושתו מן הנשואין שרי. [מ"ב (ס"ק טו)].

סעודת אירוסין

אין עושין סעודת אירוסין מר"ח עד ת"ב, אבל ליארס בלא סעודה מותר. [שו"ע (סי' תקנא סעי' ב) ומ"ב (ס"ק יט). ועיי' כחה"ח (אות מד) שיש נוהגים שלא לארס ולא לשדך בימי ביהמ"צ, וכתב שם דכל אחד ינהג כמנהג מקומו].

סעודת תנאים

מותר להתקשר בכתיבת תנאים בימים אלו, ומי"מ סעודה אסור לעשות אף באופן זה (מר"ח עד ת"ב), ואפילו בלא ריקודין ומחולות ואפילו בשבת אסור לעשות סעודה שבביל זה. מיהו מה שנוהגין לאכול מיני מרקחת בשעת כתיבת התנאים לא מיקרי סעודה. [מ"ב (ס"ק טז וס"ק יט)]. ולענין שירה וריקוד עיין להלן.

ריקודים וזמר

ריקודים

אסור לעשות ריקודין ומחולות של רשות מי"ז בתמוז ואילך. (ובמקום מצוה, עיי' להלן). [מ"ב (סי' תקנא ססי' טז)].

שמיעת זמר

לכתחילה יש להמנע מלשמוע נגינות מכלי שיר במשך כל השנה. [עיי' בסימן תק"ס (סעי' א). אולם אף המיקל לשמוע נגינות במשך השנה, אין לו לשמוע נגינות מיום שבעה עשר בתמוז עד לאחר תשעה באב. [פמ"ג הובא בביאור הלכה (סי' תקנא ד"ה ממעטים), אג"מ (או"ח ח"א סי' כא אות ד), מנח"י (ח"א סי' קיא אות ד), מבית לוי (עמ' ה אות ו) ועוד]. ואפילו שירים מטייפ וכדומה דינם ככלי זמר לענין זה. [הגרשז"א זצ"ל (הליכ"ש פ"ד הגה ד)].

שירה שאינה מעוררת ריקוד

מותר לשמוע שירה שאינה מעוררת לריקוד (כגון שירי רגש), משום שהיא איננה בכלל המנהג. [הגרשז"א (הליכ"ש פ"ד אות ג)]. ומי"מ נכון להמנע אף משירים אלו. [הגרשז"א (שם הגה ח)].

שירה בפה

שירה בפה מותרת אף בבין המצרים. [עיי' בשד"ח (פה"ש מע' בין המצרים סי' א אות י). ועיי' עוד באג"מ (או"ח ח"ד סי' כא אות ד)]. ויש מחמירים בשירה בפה שהיא ברבים (כי יש בזה שמחה). [הגרשי"א זצ"ל (תורת המועדים ס"ה אות א)]. ומי"מ יש להמנע אף משירה בפה מר"ח אב עד תשעה באב, שהרי משנכנס אב ממעטים בשמחה. [אור לציון (ח"ג פכ"ה אות ב)]. ושירה בפה בשעת הלימוד, או לצורך התעוררות ליראת ה' מותרת בכל אופן. [עיי' במועד לכל חי (סי' י אות יט), בשד"ח (פה"ש מע' בחי"מ סי' א אות י) ובשבט הקהתי (ח"א סי' קפט)].

שירה מטייפ ללא ליווי זמר

קלטות וכדומה ללא ליווי כלי זמר מותרים. [עיי' באג"מ (או"ח ח"א סי' קסח) כי נחשב לשירה בפה (שם מייירי לענין איסור שמיעה בכל השנה)]. אלא דלכתחלה יש להחמיר בזה. [לחוש לדברי השבט הלוי (ח"ב סי' נז אות ב) דס"ל שזה שנחשב לשירה בכלל].

סובל מעצבות, דכאון או חולי עצבים

אף אם סובל מעצבות או מחוסר מנוחת הנפש אין להתיר לשמוע זמר, אלא אם כן סובל מדכאון, שרשאי לשמוע עד ראש חודש אב. וחולה עצבים מותר לו לשמוע כלי שיר אפילו ביום תשעה באב. [אור לציון (ח"ג פכ"ה אות ב)]. ועיין בסמוך שיש מקילין בזה יותר.

לצורך חולה (לחזק מזגו)

מותר לנגן לצורך חולה לחזק מזגו. [הגרשז"א זצ"ל (הליכ"ש פ"א הגה יד)].

שומע כדי להפיג בדידות או פחדים

מותר לשמוע זמר כשעושה רק על מנת להפיג בדידות או פחדים. [הגרשז"א זצ"ל (ח"ג פכ"ה הגה יג)].

לנגן לצורך עכו"ם למנוע איבה

ישראל שפרנסתו בכלי זמר וכדומה רשאי לנגן עבור עכו"ם בבית המשתה, משום חשש איבה (אפילו אינו עושה על מנת להתפרנס), אלא שמר"ח עד ת"ב עליו לישמט. [בן איש חי (דברים אות ה)].

ללמד לנגן

המלמד מוזיקה לתלמידים שאם לא ילמד יפסיד פרנסתו עבור ימים אלו רשאי לנגן עד שבוע שחל בו ת"ב. [זכר שמחה (באמברגר סי יז)]. ועי' עוד בסמוך.

ללמוד לנגן

הלומד לנגן ואם לא ילמד יפסיד שכר הלימוד החייב לשלם עבור ימים אלו רשאי לנגן עד שבוע שחל בו ת"ב. [זכר שמחה (באמברגר סי יז)]. אמנם במקום שאין הפסד, י"א שאין להתיר ללמד נגינה בימים אלו. [מהר"ם שיק (יו"ד סי' שסח) ובעל שבת הלוי (מבית לוי עמ' ה אות ז). ועי' בכה"ח (אות מא)]. ויש מי שאומר שאם לומד עתה על מנת להתפרנס מזה מותר. [אג"מ (אורח חייג סי' פז)], אבל לשם הנאה אסור. [אג"מ (שם) ואור לציון (ח"ג פכ"ה אות ב)].

חינוך הקטנים

יש לחנך הקטנים שהגיעו לחינוך, שלא לשמוע שירים בימי בין המצרים. [אג"מ (אור"ח ח"ד סי' כא אות ד)].

גני ילדים וקייטנות

אין לשיר בגני הילדים וקייטנות שירים המביאים לידי שמחה, אבל סתם שירים מותר. [הגר"ק שליט"א (חוט שני שבת ח"ב עמ' ככה)]. ואם בלדעדי שירים של שמחה קשה לנהל את הילדים יש להקל בכל אופן. [הגר"י קמנצקי זצ"ל (אמת ליעקב עמ' קכד בהגה) ע"פ המ"ב (סי' תקס ס"ק יג)].

סיפורים משולבים עם מעט שירים

קלטות סיפורים אף אם משולבים בהם מעט שירים מותר לשומעם בימים אלו. [הגרשז"א (פי"א הגה 53) לענין ספה"ע, אולם נראה דה"ח בני"ד].

להשתתף בחתונה הנערכת בימים אלו

להשתתף בחתונה של חברו הנוהג היתר להתחתן בימים אלו

הנושא אישה בימים המותרים להתחתן על פי מנהגו, מותרים חבריו הנוהגים איסור באותם הימים להשתתף בשמחתו ולשמחו. [אור לציון (ח"ג פכ"ה אות א). ועי' בדברי הגרשז"א זצ"ל (הליכ"ש פסח פי"א אות יט)].

להשתתף בחתונה שנערכת שלא כדין בימי בין המצרים

הנושא אישה בימים שנוהגים בהם איסור, אף על פי שעושה שלא כדין מכל מקום יש מקום לומר שמותר להשתתף בחתונה ולשמחו. [משנה הלכות (ח"ו סי' קטד"ה וגדולה). עיי"ש דטעמו כי נהגו שלא לישא אינו מדינא אלא משום דלא מסמנא מילתא, עיי"ש].

רב אשכנזי לסדר קידושין עבור זוג ספרדי

ראוי שלא יסדר רב אשכנזי קדושין לספרדי הנושא אישה בימים אלו (כשיש רב ספרדי שיכול לעשות במקומו). [הגרשז"א זצ"ל (שם הגה ח)].

תספורת

מנהג שלא להסתפר

בני אשכנז נוהגים שלא להסתפר מ"ז תמוז עד עשירי באב. [ענין ברמ"א (סי' תקנא סעי' ד)]. אולם מנהג עדות המזרח שלא להסתפר משבוע שחל בו ט' באב (ועיין בזה להלן בהלכות שבוע שחל בו ת"ב). [ענין בשו"ע (סי' תקנא סעי' יב) ובבן איש חי (דברים אות יב)].

שער הזקן

איסור תספורת כולל אף שער הזקן. [שו"ע (סי' תקנא סעי' יג) ומ"ב (ס"ק ב)]. ואפי' אלו שרגילים לגלח זקנם כל שבוע, המנהג שלא מגלחים מ"ז בתמוז. [שבת הלוי (ח"י סי' פא אות ג)].

שער השפם

מותר לגלח השפם אם מעכב את האכילה. [שו"ע (סי' תקנא סעי' ג)].

שער שבצעדין

יש להתיר באשה לגלח ריבוי שער שבצדעין. [מ"ב (סי' תקנא ס"ק עט)].

שער הגבות וריסי העינים ושאר הגוף

מריטת שער ריסי העין או שער הגבות לא חשיב תספורת ומותר לגלחן בכל ימי בין המצרים. [הגרשז"א זצ"ל (הליכ"ש פי"ד הגה ט)]. וכמו כן שער הרגלים אינו בכלל תספורת. ויש אומרים שמכל מקום מר"ח ואילך הנשים יעשו רק הצריך כדי שלא יתגנו לבעליהן. [בעל השבת הלוי (מכיל לוי ביהמ"צ עמ' ה הגה ב)].

הורדת קצת שערות

אפילו אינו מגלח אלא מקצת שערות אסור אם איכא משום יפוי. [כן מוכח מהא דפסקינן שאבל מותר לסרוק שערו בימי אבלו אע"פ שודאי משיר שער, עיין שו"ע (יו"ד סי' שצ סעי' ה) ושער הציון (סי' תקנא אות כח)]. כי בתלישת קצת שערות אינו מיפה את עצמו. [עיי"ש בביח (יו"ד שם אות ז)].

סירוק שערות הראש

מותר לסרוק השערות בימים אלו. [מ"ב (סי' תקנא ס"ק כ)].

תספורת לכבוד שבת

תספורת אסור אפילו לכבוד שבת כי אין הרגילות להסתפר בכל שבוע. [מ"ב (ס"ק לב). אולם עי' בביתאור הלכה (ד"ה וכן לכבוד) שצידד להקל בזה].

תכפוהו אבילות של מת ושל שבת זו

מי ששלמו יום ל' של אבילות בתוך שבוע שחל ט"ב להיות בתוכה והכביד שערו, מקיל בתער (משום שאין זה יפוי) אבל לא במספרים. [שו"ע (סי' תקנא סעי' טו) ומ"ב (ס"ק פז)]. וזהו דוקא כשחל יום שלשים בשבוע שחל ט"ב, אבל כשחל מקודם לזה יש אומרים שמותר לו לספר אף לבני אשכנז שנוהגין איסור מ"ז בתמוז. ויש אומרים דאין להקל כ"א כשחל יום שלשים לפני ר"ח. [מ"ב (ס"ק פז)]. ובמקום הדחק יש מקום להקל. [שעה"צ (אות צא)].

אשכנזי עבור ספרדי

אשכנזי, יכול לספר בן ספרד הנוהג להסתפר בימים אלו. [הגרשז"א זצ"ל (שם פי"ד הגה ח) והגר"ק שליט"א (קרא עלי מועד עמ' טז הגה יג)]. ומ"מ אם איכא אחר הנוהג היתר היכול לעשות עבורו, עדיף טפי. [הגרשז"א זצ"ל (שם)].

ספרדי הנמצא בישיבה אשכנזית

בן עדות המזרח (הנוהג היתר בתספורת עד שבוע שחל בו ת"ב), הלומד בישיבה של אשכנזים, רשאי להתספר בימים אלו. [הגרשז"א זצ"ל (שם פי"ד אות ו) דכיון דכו"ע יודעים שיש בזה מנהגים שונים אין משום לא תתגודדו].

התחיל להסתפר והגיע זמן איסור תספורת

ישב להסתפר אפילו עדיין לא התחיל התספורת, והגיע זמן האיסור (עיין לעיל לענין התחלת הזמן), יש אומרים דכיון שכבר ישב רשאי להסתפר ויש אוסרים, וכן עיקר. ואם כבר התחיל להסתפר לפני זמן איסור יש אומרים שודאי רשאי לגמור. ויש אומרים דמותר לו לגמור דוקא אם איכא משום כבוד הבריות (ואף ישראל רשאי לעשות כן עבורו) וכן נקטינן. [עיי' בב"י (יו"ד סי' שצ), בשו"ע (שם סעי' ב) ונוש"כ. ועי' באורך בשמעתא עמיתקא גליון ס"ז].

המותרים להסתפר

המנהג בנשים

אחד האיש ואחד האשה שוין לאיסור. [מ"ב (סי' תקנא ס"ק עט)]. ויש מפוסקי עדות המזרח הסוברים שנשים מותרות להסתפר בשבוע שחל בו תשעה באב. אלא שטוב לדחות את התספורת לאחר תשעה באב אם לא מוכרחות להסתפר כעת.

[אור לציון (פכ"ז אות ג)].

לצורך צניעות

גילוח לצורך צניעות כגון שלא יצא שער מכיסוי הראש מותר. [בעל שבת הלוי (מבית לוי ביה"מ עמ' והגה ב)].

לצורך טבילת מצוה

אשה הנוהגת תמיד לגלח שער גופה לטהרתה מותרת לעשות כן בין המצרים. [הגרשז"א זצ"ל (שם פי"ד הגה י)].

לצורך שידוכין

לצורך שידוכין יש להתיר אפילו תספורת הראש, לנערה בימי בין המצרים, ואף מר"ח אב ואילך עכ"פ עד שבוע שחל בו ת"ב. [הגרשז"א זצ"ל (שם פי"ד הגה י), עיי"ש טעמין].

קטנים

אסור לגדולים לספר קטנים בשבת שחל תשעה באב להיות בתוכה. [שו"ע (שם). וכתב הפמ"ג (א"א ס"ק לח) דכן מוכח מהרמ"א דשתיק ליה להשו"ע]. ויש מחמירים לבני אשכנז מ"ז בתמוז או על כל פנים מר"ח. [עיי' במ"ב (ס"ק פב) שכתב בשם הא"ר דלדין יש להחמיר בתספורת מ"ז בתמוז וכיבוס מר"ח, ובח"י"א כתב דלצורך קטנים אין להחמיר אף לפי מנהגינו אלא בשבת זו, ע"כ. ובחנוך לענר (פכ"א סוף הגה ג) כתב דיש להחמיר עכ"פ מר"ח].

חלאקה

תספורת ראשונה שמספרים ילדים בני שלש (״חלאקה״) מותרת אף בשבוע שחל בו ת"ב (ויש לעשותה בצנעה), אבל ראוי להקדימה קודם ג' שבועות. [בעל השבת הלוי (מבית לוי בין המצרים עמ' ו אות ב) ועי' בחנוך לענר (פכ"א ס"ק א)]. ואם לא הקדימה יאחרנה לאחר ת"ב. [רדבות אפרים (ח"א סי' שלו אות ב)].

חציצה בין הראש לתפילין

גלוח השער לצורך מניעת חציצה בין הראש לתפילין שרי. [הגרשז"א זצ"ל (שם פי"ד הגה 19)].

גלוח לצורך סיכה להסרת פצעים

גלוח השער לצורך סיכה להסרת פצעים עד שבוע שחל בו ת"ב שרי. [הגרשז"א זצ"ל (שם פי"ד הגה 56 ו19)].

במקום הפסד ממון

העוסק באיזה מסחר שאם לא יספר את זקנו בימי בין המצרים יש חשש הפסד גדול ואיבוד פרנסה, יש להתיר לו להסתפר בימי בין המצרים. והכל לפי ראות עיני המורה. [הגרשז"א זצ"ל (שם פי"ד אות ח)]. ויש מתירין רק עד שבוע שחל בו ת"ב אם לא באופן שכשימנע מלספר לא יוכל לעבוד ויהיה לו קשה למצוא ממון כדי לפרנס בני ביתו. [אג"מ (אורח ח"ד סי' קב וח"ה סי' כד אות ט). ודעת הגרשז"א זצ"ל (הלכות חג בחג הגה 65) להחמיר שלא להסתפר במקום הפסד ממון ושם מיייר לענין ספה"ע ק"ו לימי בין המצרים. ועי' בורע אמת (סי' סט) ובישכיל עבדי (ח"ה סי' נה אות ב)].

כשהולך לפני שרים

ההולכים להשתדל לפני שרי ממשלה וכיוצא בזה, יש מקום להתיר להם להסתפר, ויש לעשות שאלת חכם. [שבת הלוי (ח"י סי' פא אות ג). ועי' בורע אמת (ח"א סי' סט) ובחת"ס (אור"ח סי' קנח)].

בעלי ברית

אם יש מילה בימי בין המצרים, יש אומרים שבעלי הברית רשאים להסתפר. ויש אוסרים. [עיי' בשע"ת (אות א) שהביא מח' בזה, והמ"ב (סי' תקנא ס"ק ה) ציין לדבריו. ובשעה"צ (אות ד) הביא מהחת"ס (להחמיר). ויש אומרים שהמנהג באר"י להחמיר. [שבת הלוי (ח"י סי' פא אות ז). ועי' במבית לוי (ביהמ"צ עמ' ו בהגה) שיש מקומות שנוהגים להקל לגמרי ויש מקומות שנהגו להקל רק בשער הזקן, עיי"ש. ולדעת המתירים להסתפר י"ל שמותרים להסתפר אפילו ביום שלפני המילה סמוך לערב קודם הליכה לבחכ"י רשאים להסתפר. ואם חל המילה בשבת מותרים להסתפר בערב שבת. וכמ"ש המ"ב (סי' תצג ס"ק יג) לענין ספה"מ].

בר מצוה

נער הנעשה בר מצוה בימי בין המצרים אינו רשאי להסתפר. [עיי' בשערי תשובה (רסי' תקנא) שהביא מח' לענין תספורת לבעל ברית. והביאו המ"ב (שם ס"ק ח) (ושם מיייר מר"ח אב. ועי' במבית לוי (ח"יג עמ' כ) שהמנהג באר"י שלא להקל בזה בכל בין המצרים. וא"כ ק"ו לענין חתן בר מצוה שאין להקל. וכן פסק במשנה הלכות (ח"ו סי' מה). ועי' בשערים מצויינים בהלכה (סי' קכ אות ח)].

הקוראים לחתונה (**של מי שנוהג היתר לישא אישה בימים אלו**)

הקוראים לחתונה (של חתן הנוהג היתר להנשא עד ר"ח) אינם רשאים להסתפר, אולם כאשר בלא תספורת ימנע מלילך לחתונה רשאי להסתפר אף שהוא מימים שנוהג איסור. ואף אם הוא מהקוראים שלא יקפידו עליו אם לא יגיע (וכל זה למתירים לבעלי ברית להסתפר בימים אלו). וישאל שאלת חכם. [אג"מ (ח"ב סי' צה ד"ה ולכן אם). ועיייש דהיינו טעמא כי יש מצוה על כל אחד בשמחת חתן וכלה, וכשלא יסתפר לא יוכל להיות שם רשאי להסתפר ולי"ד לברית מילה שאין מתירין לכל הקוראים להסתפר אלא לאבי הבן והמוהל והסנדק, ששם ליכא מצוה על שאר אדם מצד עצמם שיבואו להברית אלא על אבי הבן הוא מצוה שיעשה בשמחה ברבוי עם ושיקרא חבריו לשמוח עמו, אבל בנישואין הוא מצוה על כל אדם שילכו לשמחת הנישואין].

נטילת צפורנים

נטילת צפורנים מותרת אפילו עד אחר ר"ח. ומשבוע שחל בו ת"ב נחלקו הפוסקים האם מותרת. ולהלכה לצורך טבילת מצוה בודאי שרי (כגון משום חשש חציצה לטבילת מצוה או נט"י וכדו'). וכן לכבוד שבת כגון שחל ט"ב בשבת שרי בער"ש ליטול הצפרנים. [מ"ב (סי' תקנא ס"ק כ) ומהרי"ל דיסקין (קו"א) סי' ה ס"ק סג). ועי' בט"ז (ס"ק יג) שהוא מהחמירים דמייירי בשבוע שחל בו ת"ב. וכן הביא הנובי"א (מ' ק' יו"ד סי' צט) אליבא דשיטה זו]. ומ"מ בשינוי כגון בידים או בשינים, שרי. [הגרשי"א זצ"ל (תורת המועדים אות כ) ואור לציון (פכ"ז אות ד)].

ברכת שהחיינו, הטוב והמטיב והגומל מלבושים חדשים וכדו'

יש אומרים שטוב לזהר מלומר שהחיינו בבין המצרים על מלבוש או שאר כלים. [שו"ע (סי' תקנא סעי' יז)]. ויש מקילין בזה. ומ"מ יש להחמיר. [מ"ב (ס"ק צח)]. ולכן לא ילבש הבגד. [מ"ב (ס"ק צט). ובטעם האוסרים יעויין בספר חסידים (סי' תתנ) ובמ"א (ס"ק מב) דכיון שהזמן ההוא זמן פורענות אין לברך "שהחיינו לזמן הזה" (ועי' בס"ח שמבואר שאים בזה איסור אלא מדת חסידות ועי' באבניז (סי' תח). ועי' במהרי"ל (סי' לא) ובביאור הגר"א (שם). ויוצא שהאיסור הוא מחמת הברכה ולא מחמת עצם אכילת הפרי. אולם בשו"ת פלא יועץ (ח"ב סי' כח) הביא בזה מח' נקט כהמחמירים שהאיסור הוא באכילת הפרי. ועי' לקמן משי"כ לענין לצאת מדין שומע כעונה הנפ"מ בזה].

נעלים חדשות

מותר לחדש נעלים עד ראש חודש כיון שלא מברכים עליהם שהחיינו, אמנם מר"ח ואילך אסור. [מ"ב (ס"ק מז וס"ק מה)]. ויש מפוסקי עדות המזרח שפסקו שמותר ללבושם (אפילו בשבוע שחל בו תב"א) משום שאינן בכלל בגד מכובס ואין מברכים עליהן שהחיינו. [אור לציון (פכ"ז סוף אות א)]. אבל אסור לקנות אותם מר"ח. [אור לציון (שם)].

פרי חדש

דין ברכת שהחיינו על פרי שווה לברכת שהחיינו על מלבוש וכדומה המבואר לעיל, ולמעשה נוהגים להמנע מלברך, ועל כן לא יאכל בימים אלו פרי שמברכים עליו ברכת שהחיינו. [מ"ב (ס"ק צט)].

פרי חדש שלא ימצא לאחר בין המצרים

פרי שלא ימצא אחר ט' באב, מותר לברך ולאכלו בבין המצרים. [נרמ"א (סי' תקנא סעי' יז)]. ואם יכול לשומרו במקרר, ישמרנו עד לאחר ימי בין המצרים. ואם נשמר עד השבת הקרובה בלבד, ישמרנו עד לשבת. [אור לציון (ח"ג פכ"ה אות ג)].

לקח פרי חדש ובירך עליו ברכת הפרי

אם לקח בין המצרים פרי חדש ובירך עליו ברכת הפרי, יברך עליו גם ברכת שהחיינו. [ברכ"י (סי' תקנא ס"ק יב), אבניז (סי' תכח אות ה), כה"ח (אות ריד) ועוד. ועי' בכה"ח (אות רטו) שאם אכל ללא ברכה משום שחשב שאסור לברך י"א אחר ביהמ"צ יאכל פרי אחר חדש ויכין לפטור גם אותו פרי].

התחיל לאכול ללא שהחיינו

אם אכל קצת מפרי חדש ללא ברכת שהחיינו לא יאכל עוד מאותו פרי. [כה"ח (סי' רכה אות מ) ועיי"ש שלאחר בין המצרים יקח פרי אחר חדש ויברך עליו שהחיינו ויכין לפטור את זה].

חולה ומעוברת

חולה רשאי לאכול פרי חדש משום שהפירות פותחין לו את תאותו לאכול דברים טובים ובמקום חולי לא קבלינן עלן. וכמו כן או אשה מעוברת רשאית לאכול פרי חדש דשמא תתאוו ויגרם נזק לה ולולד. [מ"ב (ס"ק צט)]. ויש אומרים שיברכו ברכת שהחיינו על הפרי. [תשובה מאהבה (ח"ב עמ' לו טור ד) וכה"ח (אות ריא)]. ויש אומרים שיאכלו ללא ברכה זו, וכן עיקר. [מ"ב (שם). ועי' בביאור טעמו של המ"ב בזה בשלמת חיים (סי' שז) ובישא יוסף (או"ח ח"ד סי' קמג) בשם הגרשי"א זצ"ל].

קטנים

קטן שיש לו ידיעה קצת, אבל לא יודע להבחין בין ימים אלו לשאר ימות השנה, ומתאוו לפרי חדש, מותר לתת לו, ויברך שהחיינו, כדי שלא יטעה ולא יברך שהחיינו בשאר הימים. [ברכ"י (סי' תקנא אות ט), שער"ת (שם) וכה"ח (אות ריב)].

במקום מצוה בזמנה (פדיון הבן וכדו')

מברכים ברכת שהחיינו על מצוה שהגיע זמנה כגון ברית מילה (במקומות שנוהגים לברך עליה שהחיינו כל השנה), פדיון הבן וכדומה, ולא יחמץ המצוה על מנת להמנע מלברך שהחיינו. [שו"ע (סי' תקנא סעי' יז) ושבט הלוי (ח"י סי' פד אות ג)].

כשמקיים מצוה פעם ראשונה

מי שקיים מצוה בפעם ראשונה כגון נער שנעשה בר מצוה ומניח תפילין פעם ראשונה בימי בין המצרים, דיש סוברים שמברכים שהחיינו, לא יברך. [הגרשו"א זצ"ל (שלמי מועד פ"ט עמ' תעז-תעז ושלמי שמחה עמ' תרה) ואף שבדבר שזמנו קבוע מברכים שהחיינו שאני חכם דלא פסיקא מלתא לכ"וע' דמברכים. אולם באור לציון (ח"ג פכ"ה אות א) משמע דס"ל דבכה"ג רשאי לברך שהחיינו ע"מ לפטור המצוה].

ומ"מ אם נעשה בר מצוה בסוף ימי בין המצרים, יוכל ללבוש בגד חדש לאחר תשעה באב ולברך שהחיינו, ולכוון בברכתו גם על התפילין. [הגרשו"א זצ"ל (שם)].

בשבת

יש אומרים שאין לברך שהחיינו על בגד חדש וכדומה אף בשבת ויש מקילין. ומעיקר הדין יש מקום להקל. [מ"ב (סי' תקנא ס"ק צח)]. ומ"מ מר"ח ואילך אסור אפילו בשבת. [מ"ב (שם ס"ק מה)]. ויש אוסרים בשבתות שבימים אלו ע"פ האר"י ז"ל. [האר"י"ל בשער הכוונות דף פ"ט ע"ג, ברכ"י (שם א' ו) וחיים שאל (ח"א סי' כד), כה"ח (שם אות רח) ואור לציון (ח"ג פכ"ה הגה ג ד"ה והנה) מחמיר בזה].

ולמעשה יש אומרים שהמנהג הפשוט בחו"ל להקל. אבל באר"י המנהג הפשוט להחמיר שלא לברך ברכת שהחיינו אף בשבת. [בעל השבט הלוי (מבית לוי עמ' ז הגה א)]. וכל אחד ינהג כמנהגו בזה.

בערב שבת (למקילין לעיל)

הלובש בגד חדש ערב שבת לכבוד שבת, יכול לברך שהחיינו אחר שקיבל עליו שבת. [הגר"ח"ק שליט"א (גליון מים חיים 89)].

בליל י"ז בתמוז

יש אומרים שמותר לברך ברכת שהחיינו בליל י"ז בתמוז. [מטה אפרים]. וי"א אף בליל שבעה עשר בתמוז אין לברך ברכת שהחיינו. [אור לציון (ח"ג פכ"ה אות ג)].

בי"ז בתמוז שחל בשבת

כשיום י"ז בתמוז חל בשבת יש אומרים שלכולי עלמא מותר לברך. [מ"א (סי' תקנא ס"ק מב)]. ויש מחמירים אף בכה"ג. [ברכ"י (סי' תקנא ס"ק יא) ודעת בעל השבט הלוי (מבית לוי בין המצרים עמ' ג הגה טז) דיש להמנע מלברך].

בראש חודש

בראש חודש דינו לזה כמו בשבת. [שעה"צ (אות צט)].

בעשירי באב

אף ב'י באב אין לברך ברכת שהחיינו, שער"ת (סי' תקנח ס"ק ב) ואור לציון (ח"ג פכ"ה אות ג)]. ומ"מ נראה שכשחל י' באב בערב שבת, וסמוך לשבת רוצה ללבוש בגד חדש לכבוד שבת, שרשאי אז לברך שהחיינו, שכיון שלובש לכבוד שבת, ויש כבר הארת שבת, שפיר דמי. [אור לציון (ח"ג פכ"ה הגה ג)].

כשמברך שהחיינו על מילה וכדומה האם רשאי לפטור פרי

כשמברך שהחיינו על המילה או על פדיון הבן וכדומה יכול אז לפטור פרי חדש בברכה זו. [שד"ח (אס"ד מע' בין מצרים סי' א אות ד) אור לציון (ח"ג פכ"ז הגה ג ד"ה ומ"מ)].

לצאת ע"י אחר מדין שומע כעונה

המברך שהחיינו בסעודת פדיון הבן וכדומה, יכול להוציא את השומעים ידי חובתם בברכה זו ולפטור פרי חדש שרצונם לאכול. [שד"ח (מע' ביהמ"צ סי' א אות ד). ועיי"ש שכתב שכן לענין סעודת פדיון הבן, אולם במברך בברית מילה כתב ד"א [בירך את אברהם דף צח אות יא] דלא מהני כיון שהוא שלא אגב הלחם. אולם לדעת שאר הפוסקים אפשר להוציא יד"ח ברכת שהחיינו אף שלא אגב הפת, עי' בזה במנח"ש (ח"א סי' כ) בגליון קכ"ד, ואכמ"ל. ובשו"ת פלא יועץ (ח"ב סי' כח) חולק על השד"ח, וס"ל דלא מהני להוציא בכל גוונא משום שהאיסור הוא באכילת הפרי ולא בברכת שהחיינו עצמה].

אמנם במקום שיש מחלוקת הפוסקים אם מותר לברך שהחיינו והוא מחמיר על עצמו, וחברו סומך על המקילים (כגון בשבת, או מעוברת למקילין לעיל), נראה דלא יכוון לצאת ידי חובת ברכה זו על ידו. [נהיז כמברך בעצמו. ולא דמי למברך בשעת הברית מילה שיכול לצאת שהרי המברך מברך כהוגן לכ"וע', ועיין. וכן א"ל הגר"י גנס שליט"א. ושוב העירוני שכן מבואר בשו"ת פלא יועץ (ח"ב סי' כח), עיי"ש ודוי"ק].

ברכת הטוב והמטיב

מותר לברך ברכת הטוב והמטיב בימי בין המצרים. [סידור יעב"ץ, שער"ת (סי' תקנא ס"ק ח), שד"ח (מע' בין המצרים סימן ב ס"ק ג) ואור לציון (ח"ג פכ"ה אות ד)]. ואף בת"ב מותר לברך ברכה זו (כגון מי שילדה אשתו זכר למברכים בשו"מ). [אור לציון (שם)]. ועיין עוד להלן לענין קניית דברים שחייבים לברך עליהן ברכה זו מר"ח ואילך.

ברכת הגומל

מברכים ברכת הגומל בבין המצרים. [אור לציון (פכ"ה אות ד)]. ולענין ת"ב עי' לקמן.

-טיוולים-

יש אומרים שיש להמנע מהליכה לטוילים בבין המצרים. [שד"ח (ח"ה פאת השדה מע' בין המצרים סי' א אות ח)]. ולמעשה אין לאסור עכ"פ עד ר"ח אב, אלא שיש למעט בזה מחמת אבל של ימים אלה. [עיי' בשבט הלוי (ח"י סיי' כז)].

זהירות מסכנה

(ניתוחים - שחיה בים וכדומה)

הליכה למקום סכנה

בימים אלו יש להקפיד יותר משאר ימות השנה מהליכה למקומות שיש בהם חשש סכנה. [מקור חיים (לבעל החו"י אות יד)].

ניתוח

ראוי להמנע מעשיית ניתוח (שאינו דחוף) בימי בין המצרים. ואם הדבר קשה עכ"פ יש להקפיד מר"ח אב, ולכל הפחות משבוע שחל בו ת"ב. [בעל השבט הלוי (מבית לוי ביה"מ אות יב)].

שחיה בים

מן הדין מותר לרחוץ בבריכה ובים בימי בין המצרים. ויש אומרים שאין צריך לחשוש בזה משום סכנה אף בימים אלו. [הגרשו"א זצ"ל (שם פי"ד אות ה), בעל השבט הלוי (מבית לוי ביה"מ הגה ז), אור לציון (פכ"ה אות ה) ע"פ התירו"ד (סי' קט) והשלחן גבוה (סי' תקנא אות מח), שנהגו לרחוץ בימים ובהנחות בימים אלו]. ויש חוששים מהליכה לים בימים אלו מפני הסכנה. [מקום חיים (לבעל החו"י) סי' תקנא סעי' ד] ושד"ח (ח"ה פאת השדה מע' בין המצרים סי' א אות ח) והגרי"ק זצ"ל (ארחות רבנו ח"ב עמ' קכט) לא נתן לילדים לנסוע לים בבין המצרים משום סכנה. [ואם נכנס למקום שאינו עמוק לית לן בה. [תשובות והנהגות (ח"ב סי' רס) כתי' שמן הדין שרי אבל ראוי להמנע אם נכנס עמוק עד קרוב לקומת איש]. וכן אם עושה כן לצורך בריאות יש להקל. [ארחות רבנו (ח"ב עמ' קכט)]. ומ"מ אין חילוק בכל זה, בין אם הלך לים לפני בין המצרים או לא. [הגרשו"א זצ"ל (שם), הגרשי"א זצ"ל (אשרי האיש ח"ג פסי"ח אות כא) ואור לציון (פכ"ה אות ה)].

טיסה

אין חשש בטיסה במטוס בימי בין המצרים, אולם ראוי להמנע בתשעת הימים במדת האפשר. [הגרשו"א זצ"ל (הלכ"כ"ש פי"ד אות כ) ובעל השבט הלוי (מבית לוי ביה"מ עמ' יא הגה יב). ובמקום צורך מצוה עיין בסמוך.

ללכת יחידי

צריך לזוהר מייז בתמוז עד ט' באב שלא לילך יחידי מסוף ד' שעות עד סוף ט' שעות (משום שבהם קטב מרירי שולט). [שויע (סי תקנא סעי יח) ומייב (סי"ק קב). ועי' בביאור הלכה (שם) דלפי מה שמבואר בפסחים קייא עייב יותר יש לזוהר מחד בתמוז עד שיתסר דודאי שכחין]. והקפידא בזה היא דוקא בהליכה בדרך ולא על הליכה בעיר. [ערוה"ש (אות לט) וחזו"א (דינים והנהגות פי"ט אות ה) וכעין זה כתב הא"א מבוטשאטש (סי תקנא) שאין זה אלא במקום שומם שאין אנשים רגילין לילך שם].

ללכת בין חמה לצל

יש להזהר בימים אלו שלא לילך בין חמה לצל. [מייב (סי"ק קב)]. ונראה דעיקר הקפידא בזה למי שהולך כסדר בשביל שהוא בין החמה לצל ולא כשעובר באופן אקראי בין חמה לצל המצויה בדרך. [הגרנ"ק שליט"א (קרא עלי מועד פי"ב אות יט)]. ומכל מקום כל החשש בזה הוא בדרך ולא בעיר, כמבואר לעיל.

כשעושה לצורך מצוה

אם הולך לצורך מצוה הנצרכת דוקא בימים אלו, אין לחוש לסכנות הנ"ל, ד"שומר מצוה לא ידע דבר רע". [התעוררות תשובה (סי שמח), הגריש"א וצ"ל והגרנ"ק שליט"א (ישא יוסף אור"ח ח"ד סי קמד)].

הכאה לצורך חינוך

בימים האלו צריך להזהר יותר שלא להכות, אע"פ שעושה לצורך חינוך הילדים. [שויע (סי תקנא סעי יח) וקשויע (סי קכב אות ב)].

- תיקון חצות -

מבואר בכוונות האר"י ז"ל שיש להתאבל על החורבן בבין המצרים אחר חצות, ויבכה כמו חצי שעה. [מייב (סי תקנא סי"ק קב)]. ונהגו אז לומר תקון חצות [ערוה"ש (אות לט)]. ואומרים תיקון רחל (אחר חצות בצהריים) ואף בשנת השמיטה יש לאומרו. [כח"ח (אות רכד)]. וכל זה לבד מערב שבת, ערב ראש חודש, ראש חודש וערב תשעה באב. [ערוה"ש (אות לט)].

-דינים הנוהגים מראש חדש עד תשעה באב-

למעט בשמחה

משנכנס אב ממעטין בשמחה. [שויע (סי תקנא סעי א)]. והיינו עד תב"א. [קרבן נתנאל (תענית פי"ד אות ב)]. ויש אומרים עד עשירי באב. [כח"ח (אות א)].

להמנע מלהתיתן עם עכו"ם

ישראל שיש לו דין עם עכו"ם, אם יכול ישתמט ממנו עד ר"ח אלול ועכ"פ עד אחר ט"ב, דריע מזל"ה. [שויע (סי תקנא סעי א) ומייב (סי"ק ב)].

משא ומתן

משא ומתן

מר"ח עד התענית ממעטים במשא ובמתן. [שויע (סי תקנא סעי ב). ועי' בביאור הלכה (ד"ה מר"ח) שכת' דאפשר דיש להחמיר בייז בתמוז ועשרה בטבת כמו מר"ח עד התענית]. יש אומרים שיש למעט במשא ומתן של שמחה, כגון לקנות כלי כסף או צרכי חופה וכדומה. ויש אומרים דבכל משא ומתן צריך למעט בעת הזאת ולא יעסוק אלא כדי פרנסתו. ובזמנינו נהגו להקל בכל זה משום דהכל נחשב כעת כדי פרנסתו. [מייב (סי"ק יא)]. ומכל מקום טוב להחמיר לענין משא ומתן של שמחה (כגון קניית רהיטים וכדומה, אבל דבר לצורך העבודה אינו בכלל זה, עיין להלן), אף על פי שגם בזה נהגו להקל שמא לא יוכל להכין אחר כך. [שעה"צ (אות ג), אג"מ (ח"ג סי פ) ואור לציון (פכ"ו אות א)]. ואף שלא יקבל מה שקנה אלא לאחר תשעה באב. [אור לציון (פכ"ו אות א)].

קניית בגדים חדשים

מר"ח אב אסור לקנות בגדים חדשים ומנעלים חדשים אפילו דעתו שלא ללבושן עד אחר ט"ב. [רמ"א (סי תקנא סעי ז) ומייב (סי"ק מט)]. ולענין המוכר, מבואר לעיל דלצורך פרנסתו רשאי למכור.

לצורך מצוה (תפילין, ספרים וכדו')

לצורך מצוה הכל שרי. [רמ"א (סעי ב)]. ועל כן כשנזדמן לו לקנות תפילין חדשים ודאי מותר כיון שהוא רק למצוה. [אג"מ (ח"ג סי פ)]. וכמו כן מותר לקנות ספרים לצורך לימוד ת"ת דחשיב כצורך מצוה. [הגרשז"א וצ"ל (שם פי"ד הגה ג)]. וטלית שהוא בגד מסתבר שאסור אף שלובשין אותו רק למצוה. [אג"מ (ח"ג סי פ)].

מבצעים

אם יש יריד כיון שהוא דבר האבד שרי לכולי עלמא אם הוא מוצא אז בזול יותר. [מייב (סי תקנא סי"ק יא) ובן איש חי (פי דברים אות ב)].

דבר שלא יוכל לקנותו לאחר ת"ב

דבר שלא יוכל לקנותו לאחר ת"ב או שאין לו שהות לאחר ת"ב מותר לקנותו, אפילו הם צורכי חופה. [בן איש חי (פי דברים אות ב)].

כלי בית וכדומה (קניית מכונית, מזגן וכדומה)

אסור לקנות מר"ח אב דבר שמחייב ברכת שהייונו כי הוא כבנין של שמחה שאסור. [אג"מ (ח"ג סי פ ד"ה ד"ה ומכונית)]. ועל כן אין לקנות מר"ח מכונית חדשה אם הוא לתענוג (אפילו באופן שמברכים עליה הטוב והמטיב כגון שיש לו אשה ובנים דגם הם נהנים מזה) דהוא כמו בנין של שמחה שאסור. [אג"מ (שם)]. וכמו כן אין לקנות מזגן מר"ח דיש בזה משום משא ומתן של שמחה. [בעל השבט הלוי (מבית לוי ביה"מ עמי ח הגה י)]. ומי שסובל מאוד מהחום והוא בגדר חולה רשאי להקל בזה. [שם].

קניית כליים לצורך העבודה (מכונית וכדומה)

מותר לקנות מכונית וכדומה לצורך פרנסה אף בתשעת הימים, דזה בכלל משא ומתן שבזמננו נהגו להקל (ואין זה מו"מ של שמחה שכתב בשעה"צ שטוב להחמיר), ומצד שהייונו יברך אחר ט"ב כי בשביל זה אין עליו ליבטל ממלאכתו. [אג"מ (אור"ח ח"ג סי פ)].

כשיקבל המוצר לאחר תשעה באב

במקום הצורך יש להתיר קניית רהיטי בית וכדומה בט' הימים אם יגיעו לביתו לאחר ת"ב. [הגרשז"א וצ"ל (הליכ"ש פי"ד אות כב)].

קניית מתנה ונתינתה

מותר לתת מתנות לנער בר מצוה וכדומה, כנהוג אף בתשעת הימים. [הגרשז"א וצ"ל (הליכ"ש שם הגה 28) ובעל השבט הלוי (מבית לוי עמי כד אות ז)].

קניית טבעת וכדו' עבור כלה

קניית הטבעת שנותנים לכלה בשעת שידוכין, נחשב דבר של שמחה שיש לאסרו בין ר"ח אב לט' באב, אך אם יש לחוש להפסד, מותר. ולהודיע המקח מותר בכל אופן. [אג"מ (אה"ע ח"ד סי פד אות א)].

בנין של שמחה

בית חתונת בנו – ציור וכיור

מר"ח עד התענית ממעטים בבנין של שמחה, כגון בית חתונת לבנו או בנין של ציור וכיור. ואם היה כותלו נוטה ליפול, אף על פי שהוא של שמחה מותר לבנות (ולצורך מצוה הכל שרי). [שויע (סי תקנא סעי ב)].

להרחיב דירתו (בנין להרוחה)

כל בנין שאין צריך לו לדירתו ורק שעושה כן להרוחה בעלמא אסור. [מייב (סי"ק יא)]. אולם בנין שאינו להרוחה שרי כמבואר להלן.

בונה על מנת למנוע הפסד (כגון במקום שמשלם שכירות וכדו')

מותר בניה אפילו של שמחה כשעושהו בימים אלו כדי למנוע הפסד ולא בשביל שמחה דוקא. [מייב (סי"ק יג)]. ועל כן בעל הבנין הצריך לגור בדירה שכורה ויש לו עייז הפסד ממון, יש להקל משום הפסד כפי ראות עיני המורה. [ובשבט הלוי ח"י סי פב] כתב. דיש להקל לכתחלה רק עד שבוע של ט"ב, ובהפסד גדול מאד לפי ראות עיני המורה.

סיוע הבית

ממעטין אף בבנין של ציור וכיור. [שויע (סי תקנא סעי ב)]. ועל כן אין לסיד הבית מר"ח. [בעל השבט הלוי (מבית לוי ביה"מ עמי ח אות ד)]. וכן אין לצבוע את הדירה בציורים מראש חודש אב, אף אם עושה כן עם גלגל המיוחד לכך. [אור לציון (פכ"ו הגה א)].

התקלקל הסיוע מחמת רטיבות וכדו'

אם נתקלקל הסיוע מחמת רטיבות וכדו' מותר לסייד אף בשבוע שחל בו ת"ב, כיון שאינו עושה להרווחה. [בעל השבט הלוי (מבית לוי ביה"מ עמי י הגה ה)].

הדבקת טפט

הדבקת טפט על הקיר אין בו איסור ברור (אף בשבוע שחל בו ת"ב), מ"מ אם התחילו קודם ר"ח אב, יש להחמיר שיגמרו לפני שבוע שחל בו ת"ב. [אג"מ (אור"ח ח"ג סי פב)].

כשעושה בקבלנות

אם שכר נכרי קודם ר"ח בקבלנות מותר בכל ואפי' בת"ב עצמו דנכרי אדעתא דנפשיה עביד, וה"ה אם קצץ עם הנכרי בקבלנות לצייר ביתו מותר לצייר מטעם זה. ומ"מ אם יכול לפייסו בדבר מועט שימתין עד אחר ת"ב תע"ב. [מייב (סי"ק יב)].

לצורך מצוה

בנין שהוא לצורך מצוה שרי [רמ"א (סעי ב)], כגון שאין לו אשה ובנים ואין לו בית חתנות מותר לבנות בית חתנות אבל מי שקיים פריה ורביה אסור בכל זה. [מייב (סי"ק יד)].

לצורך מצוה דרבים

בנין לצורך מצוה דרבים כגון בית הכנסת מותר. [מייב (סי"ק יב)]. וכן הדין בציור וכיור. [בן איש חי (פי דברים אות ג)].

מעקה

מותר לבנות מעקה בימים אלו ואף בט"ב שרי. [רוח חיים (סי תקנא סי"ק ב), מועד לכל חי (סי י אות ח ואות עב) ובן איש חי (פי דברים אות א)].

חיפוש דירה

מותר לחפש דירה לקניה בימים אלו. אולם אין ראוי לחתום על חוזה מכירה, אלא אם כן חושש שמא יקדמנו אחר. [הגרשז"א וצ"ל (הליכ"ש פי"ד הגה 71)].

לעבור דירה

יש אומרים שלעבור לדור לבית חדש שרי, אם מוטל עליו לברך הטוב והמטיב (כגון שיש לו אשה ובנים). [לבושי מרדכי (ח"א סי קא)]. ומכל מקום עדיף שלא לעבור דירה מר"ח עד אחר ת"ב. [הגרנ"ק שליט"א (קרא עלי מועד פי"ג אות ג)]. ובאופן שיש הפסד ממון (כגון שצריך לשלם דמי שכירות) מותר בכל אופן. [הגרשז"א וצ"ל (שם פי"ד הגה לא)].

נגרות

הנגרים מותרים לעבוד עבודה שאינה בבנין. ואף להתקין את עבודתם, ולחברם בבית, וכגון ארונות מטבח. [אור לציון (פכ"ו סיוף הגה א) דלא כתבן איש חי (פי דברים אות ג) שאסר כיור וציור על עצים שלל מלאכת הנגרים]. ולענין מוכרים העוסקים במשא ומתן יעויין לעיל.

ציור וכיור שלא בבנין

דוקא ציור וכיור בבנין אסור, אבל צייר שמלאכתו לצייר ציורים, רשאי לצייר אף בימים אלו. [אור לציון (פכ"ו סיוף הגה א)].

נטיעה של שמחה

מר"ח עד התענית ממעטים בנטיעה של שמחה. [שויע (סי תקנא סעי ב)]. ומ"מ לא אסרו אלא נטיעה, אבל השקיית הגינה וגזיות עשבים ופרחים שבחצרו שרי. [רבבות אפרים (ח"א סי שעד)].

- שאר הלכות מצויות לבין המצרים וט"ב יצאו לאור בס"ד בגליונות הבאים-

העלון נתרם להצלחה ברוחניות ובגשמיות של: **דוד בן חוה שיחי' ושלמה בן מיכאל שיחי'**

© שמענתא עמיקתא - הערות ותרומוות בטל' 02 571-3932

להפצת הגליון במקום מגוריהם או לימודכם נא לשלוח בקשה לדוא"ל: AMIKTA571@GMAIL.COM